

Tartu Ülikooli pedagoogilise praktika üldjuhend

KINNITANUD

TÜ Pedagogicumi nõukogu 17.10.2018

MUUDETUD

TÜ Pedagogicumi nõukogu 29.05.2019

1. Sissejuhatus

Pedagoogiline praktika (edaspidi praktika) on kohustuslik õppetöö osa kõigi õpetajakoolituse õppekavadel õppivate üliõpilaste koolituses. Käesolev juhend sisaldab juhiseid, mis on ühised kõigil Tartu Ülikooli õppekavadel, mille lõpetamisel on võimalik saada kutse õpetajate, tase 6, õpetaja, tase 7, eripedagoog, tase 7 või logopeed, tase 7.

2. Üldsätted

- 2.1. Praktika on tugisiku toel ja/või praktikaasutuse juhendaja juhendamisel töökeskkonnas (praktikaasutuses) ning ülikooli juhendaja juhendamisel läbiviidav õpetajakoolituse õppekavadel õppivate üliõpilaste¹ koolituse osa, mille eesmärgiks on kutseoskuste arendamine tuginedes õpingutes omandatud teadmiste ja oskustele ning kutsestandardile. Tugisiku all mõeldakse üliõpilaste pidevat pedagoogilist praktikat ja pidevat praktikat toetavat mentorit. Praktikaasutuse juhendaja on teisi praktikaaineid juhendav praktikaasutuse töötaja ja ülikooli juhendaja on ülikooli töötaja, kes juhendab üliõpilasi praktikal.
- 2.2. Praktika toimub praktikaasutuses (koolis, lasteaias, kutsekoolis, huvikoolis vms), millega ülikool on sõlminud institutsionaalse lepingu.
- 2.3. Praktika viiakse läbi praktikaasutusega sõlmitud institutsionaalse koostöölepingu alusel, mille lisaks on pedagoogilise praktika üldjuhend. Praktika läbiviimise toetamiseks võib kasutada koostöölepingu ja üldjuhendi põhjal koostatud ülikooli instituutide ja kolledžite juhendeid.
- 2.4. Praktika õpetaja kutseõpingute praktikamoodulis koosneb neljast praktikaainest: pidev pedagoogiline praktika, pedagoogiline praktikum, pidev praktika ja põhipraktika. Neist pedagoogiline praktikum toimub ülikooli õppelaborites, pidev pedagoogiline praktika, pidev praktika ja põhipraktika praktikaasutuses. Neile lisaks on teatud õppekavadel muud praktikaained.
  - 2.4.1. Pidev pedagoogiline praktika toimub paralleelselt alusmooduli õppeainetega.
  - 2.4.2. Pidev praktika on seotud valdkonna- ja ainedidaktikaga.
  - 2.4.3. Põhipraktikal kujundatakse tervikut õpingute jooksul omandatud teadmistest ja oskustest.
- 2.5. Pidev pedagoogiline praktika kestab kolm semestrit, välja arvatud eripedagoogika ja õpetajahariduse õppekaval, kus pidev pedagoogiline praktika kestab kaks semestrit. Pidev praktika ja põhipraktika võivad olenevalt eriala spetsiifikast toimuda kas ühel semestril või

---

¹ Õpetajakoolituse õppekavadel õppivate üliõpilaste all mõeldakse siin ja edaspidi *Õpetajate koolituse raamnnõuetes* <https://www.riigiteataja.ee/akt/812791> nimetatud tasemeõppes õppivaid üliõpilasi ja Tartu Ülikooli õpetajakoolituse õppekavadel <https://pedagogicum.ut.ee/et/sisu/opetajakoolitus> õppivaid üliõpilasi.

jaguneda mitme semestri vahel.

- 2.6. Pidevat pedagoogilist praktikat koordineerib haridusteaduste instituut, pidevat praktikat ja põhipraktikat valdkonna vastav instituut või kolledž.

3. Pedagoogilise praktika üldesmärgid ja õpiväljundid

3.1. Pidev pedagoogiline praktika

3.1.1. Õppeaine üldesmärkide saavutamine on kavandatud koos alusmooduli õppeainetega „Õppe kavandamine“, „Õppimise alused“, „Suhtlemine ja tagasiside haridusorganisatsioonis“, „Õppekeskkond ja õppevara“, „Kaasav haridus“, „Õpetaja identiteet ja juhtimine“ ja „Uurimismeetodid haridusasutuses“.

3.1.2. Pideva pedagoogilise praktika eesmärgid on:

- toetada üliõpilase kujunemist õpetajaks, eripedagoogiks või logopeediks, luues võimalused teoreetiliste õpingute järjepidevaks seostamiseks praktilise tööga õppeasutuses;
- kujundada oskused ja harjumus reflekteerida kutseõpingute alusmooduliga seonduvatel teemadel iseenda, tegevõpetaja, eripedagoogi või logopeedi ja õppijate/laste tegevust, et tagada iseenda professionaalne areng;
- toetada enese määratlemist kooli/lasteaia kollektiivi liikmena, kes teeb vastavalt õppeasutuse tüübile koostööd õppijate/laste, erinevate õpetajate, juhtkonna, tugispetsialistide ja/või lapsevanematega.

3.1.3. Pideva pedagoogilise praktika õpiväljundid on:

- oskab analüüsida enda pädevusi, oskusi ja vajadusi ning vastavalt sellele kavandada edasisi tegevusi;
- omandab vastavalt õppeasutuse tüübile esmased oskused koostööks kolleegide, õpilaste ja/või lapsevanematega, arvestades erinevate sihtgruppide kommunikatiivsete vajadustega;
- identifitseerib end õpetaja, eripedagoogi või logopeedi rollis ja mõistab sellest tulenevat vastutust ja kohustusi erinevates olukordades.

3.1.4. Koolis/lasteaias mentori ülesanded:

- tutvustab üliõpilasele praktikaasutust (sh kolleege jt, võimaldab tutvuda asutuse töökorralduslike dokumentide jmt);
- loob vaatluspäeval üliõpilasele võimaluse vaadelda oma igapäevaseid tunde/tegevusi;
- enne harjutamispäeva aitab üliõpilasel valida tema eesmärgiga seotud tegevust, mida harjutamispäeval läbi viia; loob harjutamispäeval igale üliõpilasele võimaluse vähemalt ühe tegevuse läbiviimiseks;
- viib üliõpilas(t)ega läbi mentorarutelusid, aidates üliõpilasel teadvustada ja luua seoseid ülikoolis õpitava ja praktilal kogetu vahel.

3.2. Pidev praktika

3.2.1. Õppeainel on kaks üldesmärki, mis saavutatakse koos valdkonna- ja ainedidaktika või eripedagoogika ja logopeedia õppeainetega.

3.2.2. Pideva praktika eesmärgid on:

- toetada üliõpilase kujunemist õpetajaks, eripedagoogiks või logopeediks, võimaldades

ülikoolis toimuvate aineõpingute ning valdkonna- ja ainedidaktika või eripedagoogika ja logopeedia õpingute järjepidevat seostamist praktilise tööga õppeasutuses;

- kujundada oskused ja harjumus reflekteerida aine- või erialaspetsiifilistel teemadel iseenda, tegevõpetaja, eripedagoogi või logopeedi ja õppijate/laste tegevust, et tagada iseenda professionaalne areng.

3.2.3. Pideva praktika õpiväljundid on:

- oskab analüüsida enda valdkonna-, aine- või erialadidaktilisi pädevusi, oskusi ja vajadusi ning vastavalt sellele kavandada edasisi tegevusi;
- omandab vastavalt õppeasutuse tüübile esmased oskused koostöös kolleegidega tundide/tegevuste ettevalmistamiseks, läbiviimiseks ja analüüsimiseks, arvestades õppijate eripära, eelteadmisi, vajadusi ning huve;
- identifitseerib end õpetaja, eripedagoogi või logopeedi rollis ja mõistab sellest tulenevat vastutust enda aine- või valdkonnaalaste pädevuste ja oskuste arendamisel ja kohustusi erinevates olukordades.

3.2.4. Koolis/lasteaias praktika mentori ülesanded:

- loob üliõpilasele võimaluse vaadelda oma igapäevaseid tunde/tegevusi, kaasab teda erinevatesse ülesannetesse, vaatleb nende täitmist;
- toetab üliõpilast kontakti loomisel laste ja teiste õpetajatega;
- tutvustab üliõpilasele ainekava/õppekava, oma töökava, õppematerjale, õppevahendeid jmt.;
- viib üliõpilas(t)ega läbi mentorarutelusid, aidates üliõpilasel teadvustada ja luua seoseid ülikoolis õpitava ja praktilal kogetu vahel.

3.3. Põhipraktika

3.3.1. Õppeainel on kolm üldeesmärki, mis saavutatakse tuginedes läbitud ülikooliõpingutele ja koos pideva pedagoogilise praktikaga.

3.3.2. Põhipraktika eesmärgid on

- toetada üliõpilase kujunemist õpetajaks, eripedagoogiks või logopeediks, luues võimalused eelnevalt läbitud õpingute terviklikuks seostamiseks praktilise tegevusega õppeasutuses;
- luua võimalused õppe- ja kasvatustöö kui terviku tundmaõppimiseks ja läbiviimiseks kompaktse õppeperioodi vältel;
- võimaldada ainedidaktiliste või muude erialaste põhimõtete rakendamist.

3.3.3. Põhipraktika õpiväljundid on:

- oskab kavandada, ette valmistada, läbi viia, analüüsida ja hinnata oma õppe- ja kasvatustöö alaseid tegevusi;
- oskab õpet kavandades ja läbi viies ning õppijaid toetades arvestada nende eripära, eelteadmiste, vajaduste (sh erivajaduste) ning huvidega;
- kavandab õpet süsteemselt, tõendus põhiselt ja loovalt, lähtudes riiklikest alusdokumentidest, õppeasutuse, haridusastme ja/või õppeaine eripärast ning õppijate vajadustest ja huvidest;
- integreerib tulemuslikult ülikooliõpingutes omandatud teadmisi, oskusi ja hoiakuid.

3.3.4. Koolis/lasteaias praktika juhendaja ülesanded:

Üldised ülesanded:

- juhendab üliõpilast (annab talle tööülesandeid, abistab teda, viib temaga läbi arutelusid jmt);
- koostab koos üliõpilasega tema tegevuskava/kalenderplaani/individuaalse töökava praktikaperioodiks;
- tutvustab üliõpilasele oma klassi, nõudmisi, soove, õppematerjale, ülesandeid lisaks tunni andmisele jne;
- toetab üliõpilast kontakti loomisel laste, (vajadusel) lastevanemate ja teiste õpetajatega;
- teavitab üliõpilas(t)ega seonduvatest probleemidest kooli ja/või ülikooli praktikakoordinaatorit;
- tutvustab e-kooli kasutamist.

Tundide ettevalmistamisel toetamine:

- tutvustab üliõpilasele ainekava/õppekava, oma töökava, õppematerjale, õppevahendeid jmt;
- lubab üliõpilasel oma tunde vaadelda, analüüsib neid pärast koos üliõpilasega;
- nõustab üliõpilast tundide ettevalmistamisel;
- tutvub üliõpilase tunni/tegevuskonspektidega ning annab neile hinnangu (mingis mahus ka kirjaliku).

Tundide andmisel toetamine:

- viibib üliõpilase tundides/tegevustes, vaatleb neid, täidab tunnivaatluslehed;
- pärast tundi analüüsib seda koos üliõpilasega ja tagasisidestab/hindab tundi.

Praktika lõpetamisel:

- annab hinnangu üliõpilase praktika sooritusele ning tema sobivusele töötada õpetajana, eripedagoogina või logopeedina ühel või mitmel järgmistel viisidel: annab lühikese sõnalise üldhinnangu, paneb üliõpilasele koondhinde, täidab etteantud ankeedi, hindab üliõpilast pädevuste kaupa (kutsealane, ainealane, sotsiaalne).

3.4. Praktika tasustamine

Praktikate eest makstakse tasu õppeasutustega sõlmitud koostöölepingutes kokkulepitud suuruses.

4. Pedagogicumi tegevused praktika läbiviimisel

- 4.1. Koostab koostöös osapooltega praktika üldjuhendi, töötab välja institutsionaalse lepingu ja praktika töövoo.
- 4.2. Sõlmib praktikaasutustega institutsionaalsed lepingud pedagoogilise praktika korraldamiseks.
- 4.3. Kogub vastavalt vajadusele praktikaasutustest pedagoogilise praktikaga seonduvaid andmeid ja edastab need valdkondade vastavatesse instituutidesse, kolledžitesse ja praktikaasutustesse.
- 4.4. Korraldab praktikaga seonduvaid koolitusi, töökoosolekuid, seminare ja infotunde ning vahendab praktikaga seonduvaid materjale.
- 4.5. Koordineerib praktika arendamist koostöös valdkondade vastavate instituutide ja kolledžitega.

5. Instituudi/kolledži tegevused praktika läbiviimisel

- 5.1. Lähtub praktika läbiviimisel pedagoogilise praktika üldjuhendist ja institutsionaalsest lepingust.
- 5.2. Täpsustab pideva pedagoogilise praktika, pideva praktika ja põhipraktika toimumise algus- ja lõpukuupäevad.
- 5.3. Aitab koordineerida pideva pedagoogilise praktika, pideva praktika ja põhipraktika läbiviimist koostöös ülikooli praktikakoordinaatoriga.
- 5.4. Koostab ja arendab instituudi/kolledži vastava õppekavade pideva praktika ja põhipraktika juhendeid.
- 5.5. Vajadusel teeb ettepanekuid praktika sisu arendamiseks ja tulemuslikumaks korraldamiseks.

6. Praktika osapoolte ülesanded

- 6.1. Pedagoogilisel praktikal osalev üliõpilane:
  - järgib õpetaja, eripedagoogi või logopeedi kutse-eesitaja põhimõtteid;
  - täidab praktikaasutuse kodukorda ja praktikaasutuse juhtkonna (nt direktor, õppejuht, arendusjuht) korraldusi;
  - teavitab viivitamatult praktikaasutuse koordinaatorit, ülikoolipoolset juhendajat ja mentorit või praktikaasutuse juhendajat, kui ta haigestub, puudub praktikalt mõnel muul põhjusel või katkestab praktika;
  - täidab praktika üldjuhendis ja selle alusel koostatud juhendites esitatud nõudeid.
- 6.2. Õpetajakoolituse praktikate peaspetsialist:
  - koordineerib vajadusel praktikate raames koostööd instituutide/kolledžite ja praktikaasutuste vahel;
  - koondab praktikaga seonduvat informatsiooni tagamaks parimat võimalikku praktika korraldust kõigi valdkondade vastavates instituutides/kolledžites;
  - aitab lahendada üldisi praktikaga tekkivaid probleeme;
  - koordineerib praktikate arendustegevust ülikoolis koostöös valdkondade ja ülikooliväliste partneritega.
- 6.3. Instituudi/kolledži praktikakoordinaator:
  - aitab leida instituudi/kolledži õppekaval õppivatele üliõpilastele sobiva mentori või juhendaja praktikaasutuses;
  - täpsustab enne praktika algust praktikale minevate üliõpilaste andmed, edastab vajaliku info praktikaasutuse koordinaatorile ja sisestab andmed ka vastavasse tabelisse, mis on edastatud õpetajakoolituse praktikate peaspetsialisti poolt;
  - esitab õpetajakoolituse praktikate peaspetsialistile vajalikud praktikaga seonduvad andmed;
  - väljastab õpetajatele, eripedagoogidele ja logopeedidele tõendid üliõpilaste juhendamise kohta.
- 6.4. Ülikoolipoolne praktikajuhendaja:
  - osaleb struktuuriüksuse või õppekava pideva praktika ja põhipraktika juhendi koostamisel, arvestades sealjuures pedagoogilise praktika üldjuhendis sisalduvat; struktuuriüksuse või õppekava pideva praktika ja põhipraktika juhendis on fikseeritud

praktikaülesannete maht, sisu ja hindamiskriteeriumid;

- aitab koostöös praktikaasutuse koordinaatoriga leida üliõpilasele praktikajuhendis sätestatud nõuetekohase juhendaja pideva praktika ja põhipraktika jaoks;
- täpsustab pideva praktika ja põhipraktika toimumise algus- ja lõpukuupäevad;
- tagab üliõpilase teadlikkuse praktikajuhendis sätestatust;
- korraldab praktikaalase info jagamist praktikaasutuse koordinaatoritele, mentoritele ja juhendajatele;
- tagab praktika ava- ja lõpuseminari toimumise
- aitab lahendada praktika käigus tekkinud probleeme;
- osaleb koostöös praktikaasutuse koordinaatoriga ja juhendajaga üliõpilase individuaalse tegevuskava koostamisel pideva praktika ja põhipraktika raames;
- vaatleb, analüüsib ja tagasisidestab üliõpilase antud tunde vastavalt pideva pedagoogilise praktika, pideva praktika ja põhipraktika juhendites määratud mahus;
- hindab praktika sooritamist vastava praktika hindamiskriteeriumite alusel (sätestatud vastava praktika ainekavas ja juhendis) ning annab üliõpilasele praktika kohta vajaliku tagasiside.

6.5. Mentor (tugiisik):

- toetab üliõpilase professionaalset arengut kutseõpingute ajal ja aitab õppijal tunda end praktikakogukonda kuuluvana;
- osaleb ülikooli poolt korraldatud pideva pedagoogilise praktika ning pideva praktika korraldust ja sisu tutvustavatel koolitustel;
- toetab üliõpilast teooria ja praktika sidumisel mentorarutelude kaudu;
- osaleb koos praktikaasutuse koordinaatoriga koolisisesete kokkulepete sõlmimisel teiste õpetajatega ja kooli töötajatega võimaldamaks praktika ülesannete täitmist praktikaasutuses;
- teavitab praktikaasutuse koordinaatorit või pideva pedagoogilise praktika või pideva praktika vastutavat õppejõudu kui üliõpilane katkestab praktika või jätab ette teatamata praktikale ilmumata;
- teavitab pideva pedagoogilise praktika või pideva praktika vastutavat õppejõudu muudest praktikaga seotud probleemidest.

6.6. Juhendav õpetaja, eripedagoog või logopeed:

- lähtub praktika juhendamisel pedagoogilise praktika üldjuhendist ja võib kasutada lisaks praktikaspetsiifilisi täiendavaid juhendeid;
- tutvustab üliõpilasele ainekava/õppekava, oma töö- või tegevuskava ja õppeasutuses kasutatavaid õppematerjale ning koostab koos üliõpilasega tema tegevuskava;
- abistab üliõpilast õpilastega suhtlemisel ja õpitegevuse juhtimisel;
- juhendab üliõpilast tunnikavade koostamisel;
- viibib üliõpilase tundides/tegevustes ja analüüsib neid koos temaga;
- annab hinnangu üliõpilase pedagoogilisele praktikale ja fikseerib selle üliõpilase praktikaaruandes, lähtudes sealjuures vastava praktikaaine hindamiskriteeriumitest;
- viibib üliõpilase korraldatud õpilastega läbiviidavatel üritustel.

6.7. Praktikaasutuse koordinaator:

- kindlustab nõuetele vastava praktika läbiviimise;
- määrab kooskõlastatult instituudi/kolledži koordinaatoriga praktikaasutuse üliõpilaste

juhendajad ja pideva praktika mentorid ning võimaldab õpetajatel, eripedagoogidel ja logopeedidel täita praktika üldjuhendis ettenähtud ülesandeid;

- tagab üliõpilastele ja nende ülikoolipoolsetele praktikajuhendajatele võimaluse külastada tunde/tegevusi;
- leiab vajadusel õpetajatele asendajad praktika läbiviimise ajal (nt õpetaja haigestumine jms);
- võimaldab õpetajatel osaleda ülikooli poolt korraldatavatel praktikaalastel koolitustel, seminaridel ja infotundidel;
- teatab viivitamatult praktikaga seonduvatest probleemidest ülikoolipoolsetele praktikajuhendajatele.